

Læringssamtaler

Kvalitetsløft af læring

Christian Søndermand Bro

- Pædagogisk konsulent ved dafolo
- Idrætspædagog
- Inklusionsvejleder
- P.D. i specialpædagogik

Anne Brøndum Andersen

Pædagogisk konsulent

ved dafolo

- Folkeskolelærer
- Cand.mag. i læring og forandringsprocesser
- Pædagogisk konsulent

Forlag & kompetenceudvikling

Du tilbydes evidens- og forskningsinformeret kompetenceudvikling samt trykte & digitale forlagsprodukter med fokus på den pædagogiske hverdag.

Slides fra i dag + ekstra slides med illustrationer fra *Fire-dimensional uddannelse*

Skabeloner og eksempler (procesmodellen, SMART-mål, eksempel på opbygning af struktur, logbog)

www.dafolo.dk/kursusmaterialer

Der skal anvendes følgende koder:

Brugernavn: dafolo22nov17

Password: 22nov17dafolo

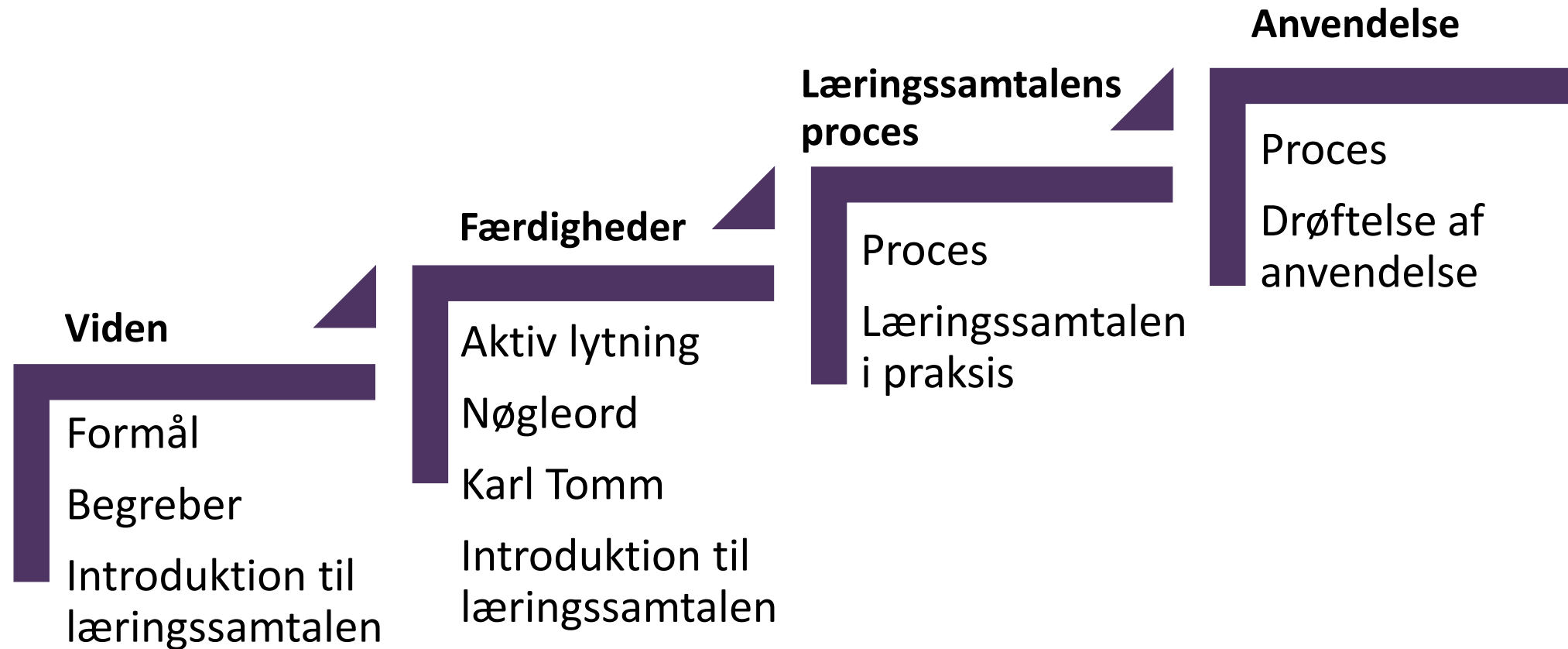
Dagens program

- Kl. 12.00 – 12.15** Ankomst og sandwich – sæt jer i fagteam
- Kl. 12.15 – 12.30** Tjek ind
- Kl. 12.30 – 14.00** Introduktion til læringssamtalen
- Kl. 14.00 – 14.15** Kaffepause
- Kl. 14.15 – 15.10** Læringssamtalen i praksis
- Kl. 15.10 – 15.40** Drøftelse af anvendelsesmuligheder
- Kl. 15.40 – 16.00** Tjek ud

Tjek ind

Hvad skal vi, og hvorfor sidder vi her

Formålet med dagen i dag

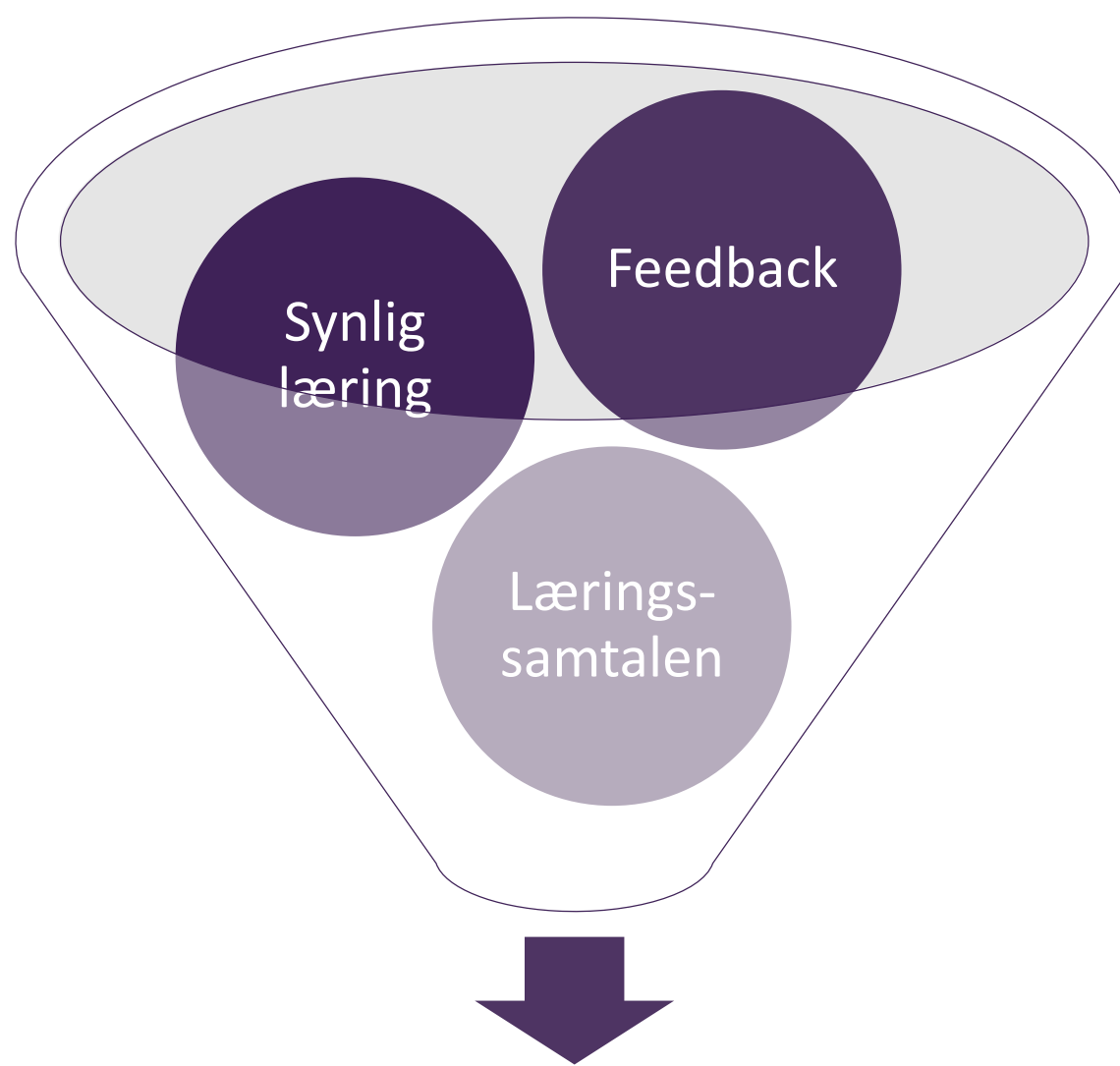

Kvalitetsløft af læring

”Hvis eleverne lærte alt det, de blev undervist i, ville vi ikke have behov for at vurdere dem. Vi kunne bare udfærdige en liste over det, vi havde undervist i, og være sikre på, at de havde lært det. I dag ved vi, at børn ikke lærer alt det, vi underviser dem i. Der er derfor behov for at tjekke, hvad de har lært undervejs.”

Professor Dylan Wiliam

Kvalitetsløft af læring

Tjek ind

- Bekendtgørelser for jeres uddannelser
- Evalueringsstrategier fra uddannelserne
- Generelle retningslinjer fra ledelse

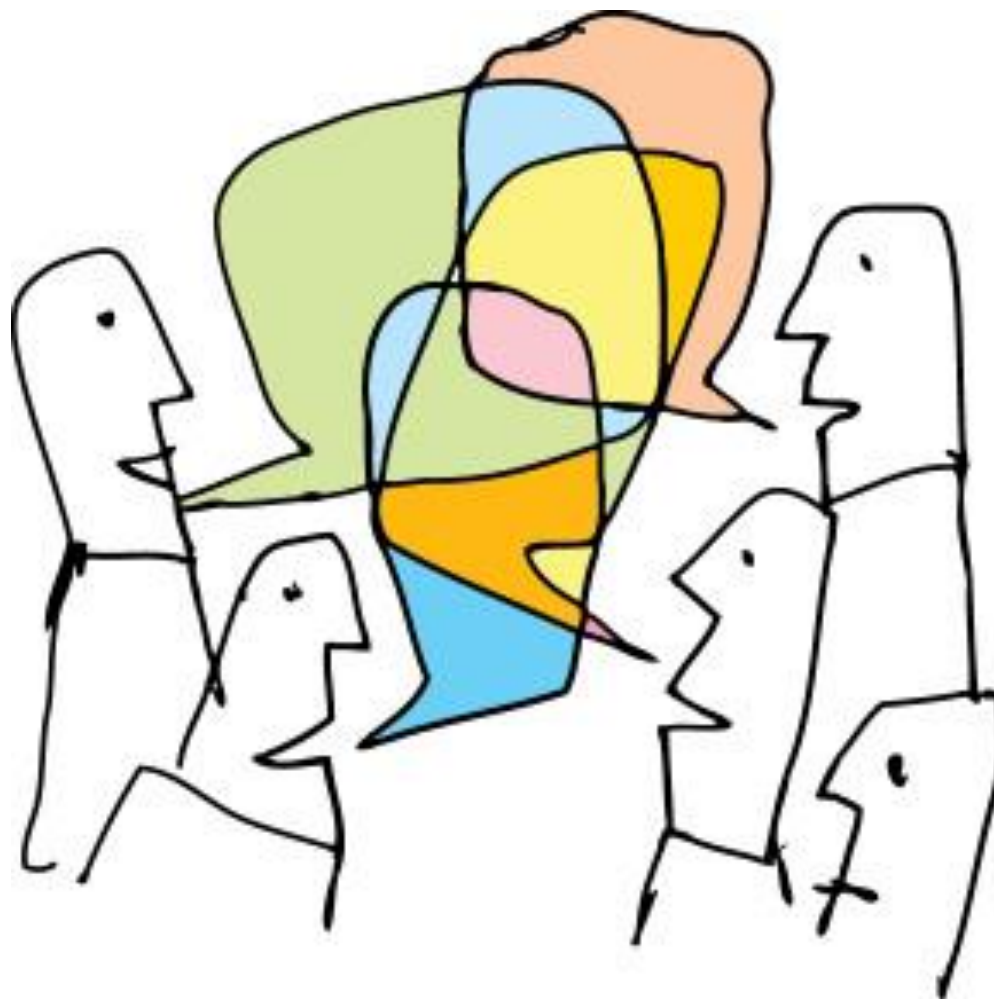

Viden:

Introduktion til læringssamtalen

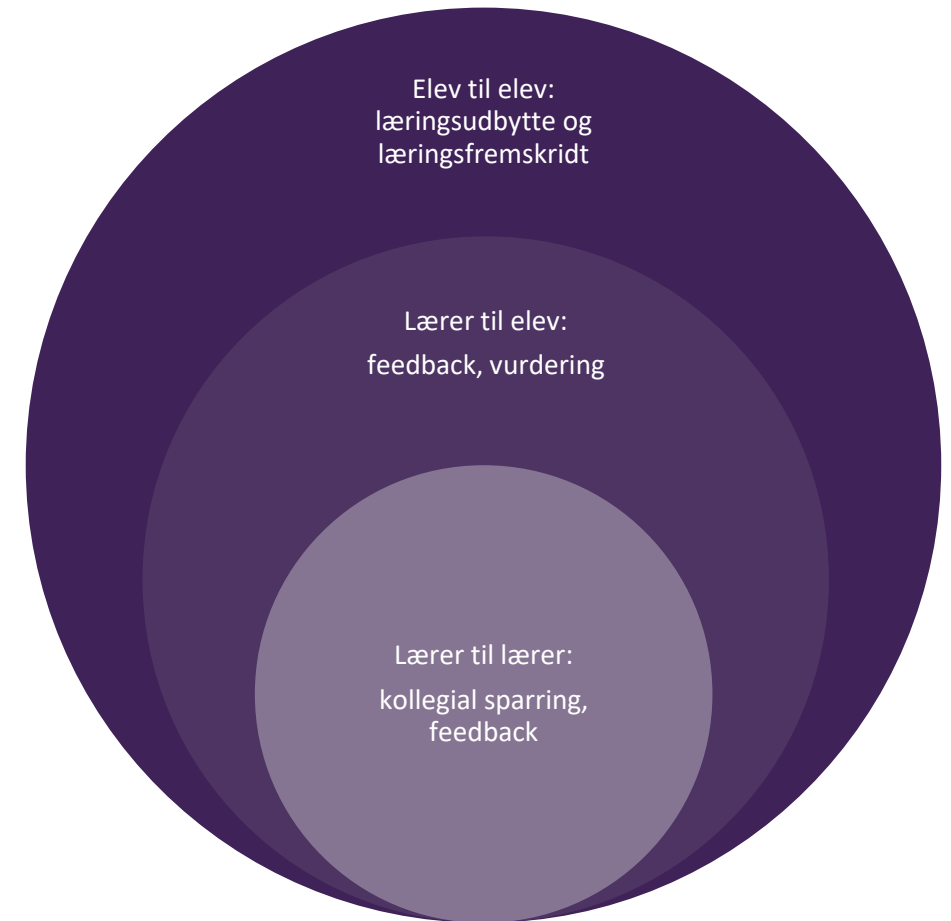
Formål, begreber, indhold i en læringssamtale

Definition af læringsamtalen

Forskellige slags læringssamtaler

- **Elev til elev**
- **Lærer til elev**
  - Mentorsamtale
  - Karaktersamtale
  - Tutorsamtale
  - Evalueringssamtale
- **Lærer til lærer**

Formål med læringssamtalen med elever

- Læringssamtalerne skal synligt forbedre læreres evne til at **vurdere egen praksis** og **elevernes læringsfremgang**.
- Systematiske læringssamtaler skal øge anvendelsen af **læringsmål**, formativ vurdering, selvreguleret læring og læringsstrategier.
- Anvende mål som dynamisk redskab i opstillingen af individuelle og fælles **læringsmål**.
- Udvikle og anvende didaktiske redskaber og metoder til at skabe **øget læring og trivsel**.

Formål med læringssamtalen

- **Har læring og udvikling som mål.** Det betyder, at den skal give eleverne information, som de kan bruge i eget læringsarbejde undervejs i undervisningen.
- **Er løbende og systematisk.** Det betyder, at eleverne skal have jævnlige vurderinger af den faglige udvikling, af orden og adfærd.
- **Danner grundlag for tilpasset undervisning.** Det betyder, at eleverne skal vide, hvad de mestrer, og hvad de skal øve for at øge deres kompetence.

Formål med læringssamtalen

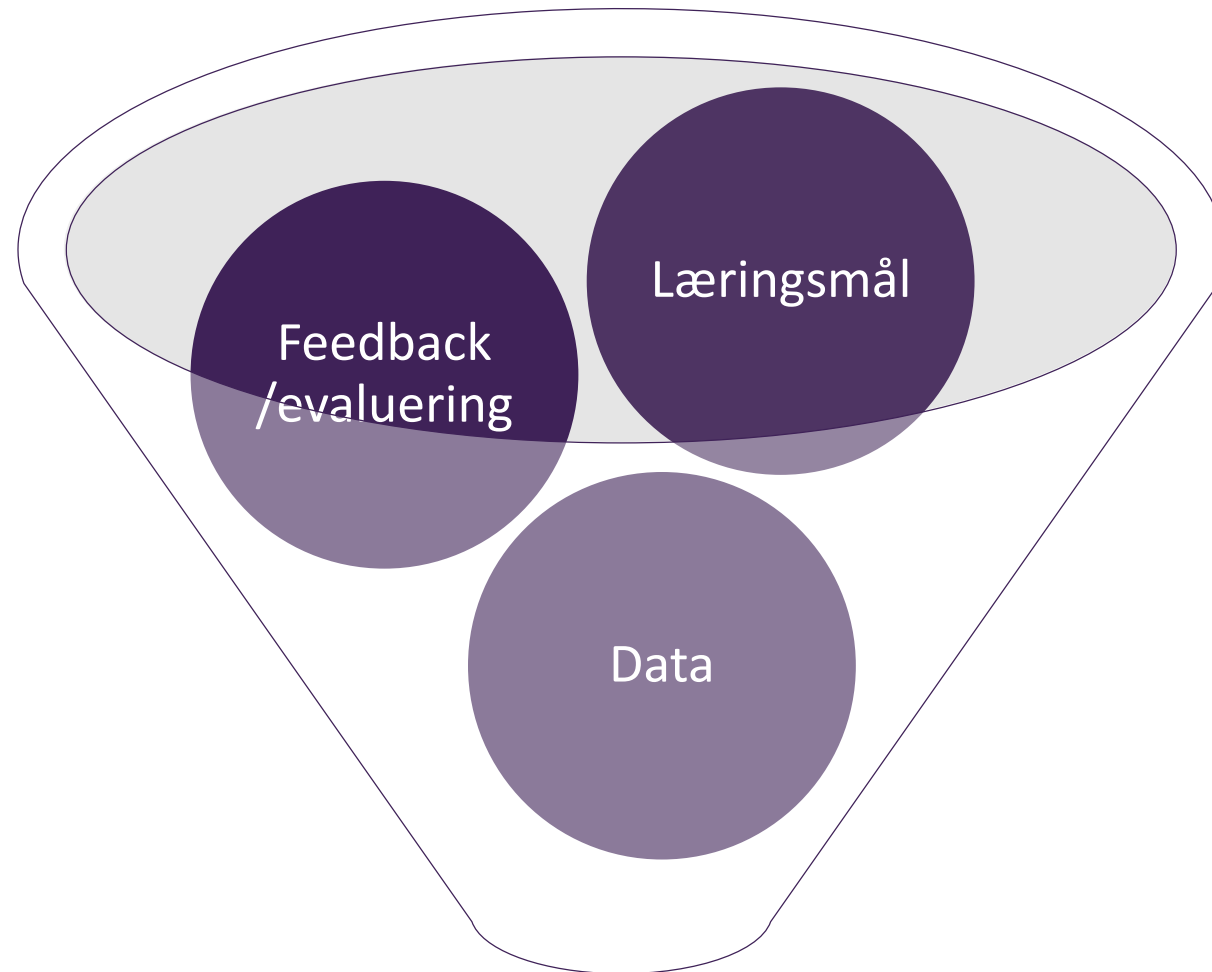
Efter samtalen kan eleven sige:

- Jeg ved, hvad jeg kan
- Jeg ved, hvad jeg skal lære
- Jeg ved, hvad jeg skal gøre for at lære

- = **Jeg mestrer**
- = **Jeg vil lære mere**

Formål med læringssamtalen

Efter samtalen kan læreren sige:

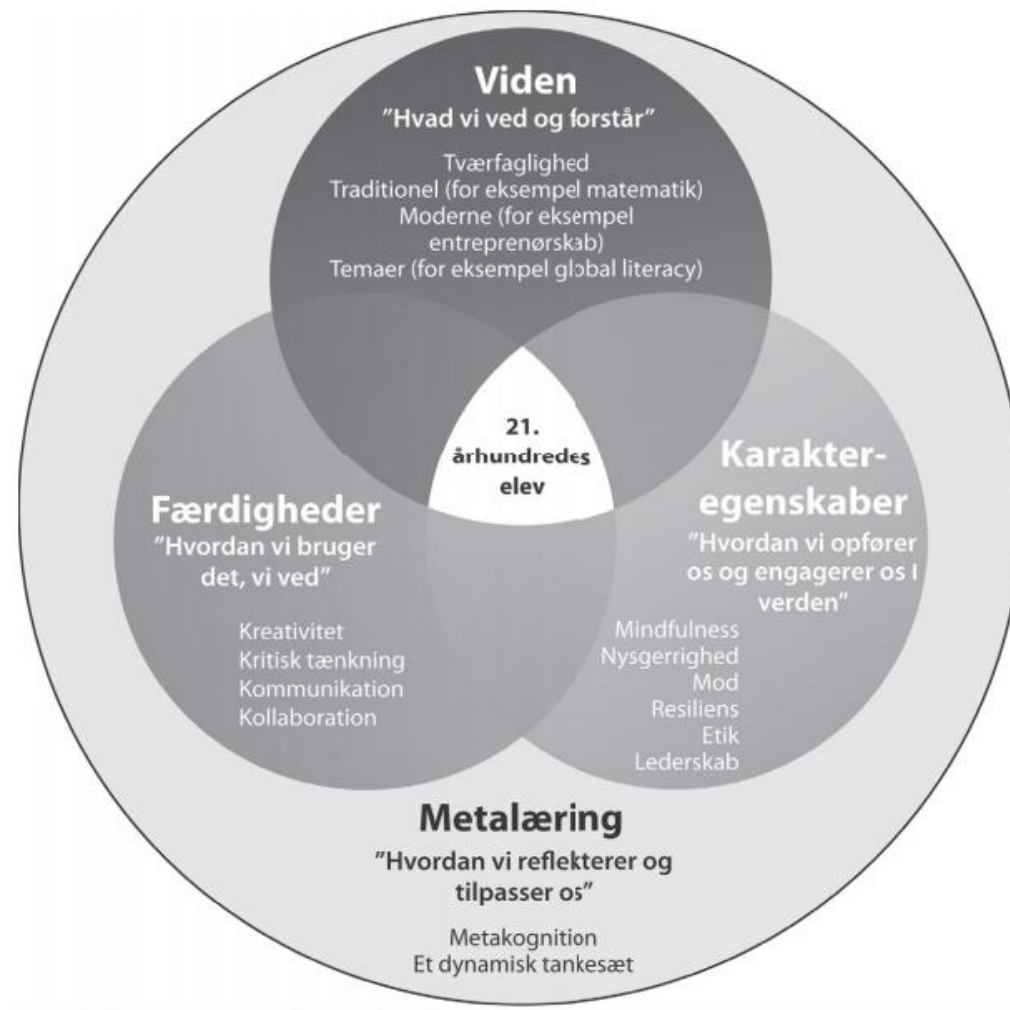
- Jeg ved, hvad eleven kan
- Jeg ved, hvad eleven skal lære
- Jeg ved, hvad eleven skal gøre for at lære

- **Jeg ved, hvad jeg skal gøre, for at eleven lærer mere.**

Læringssamtalen

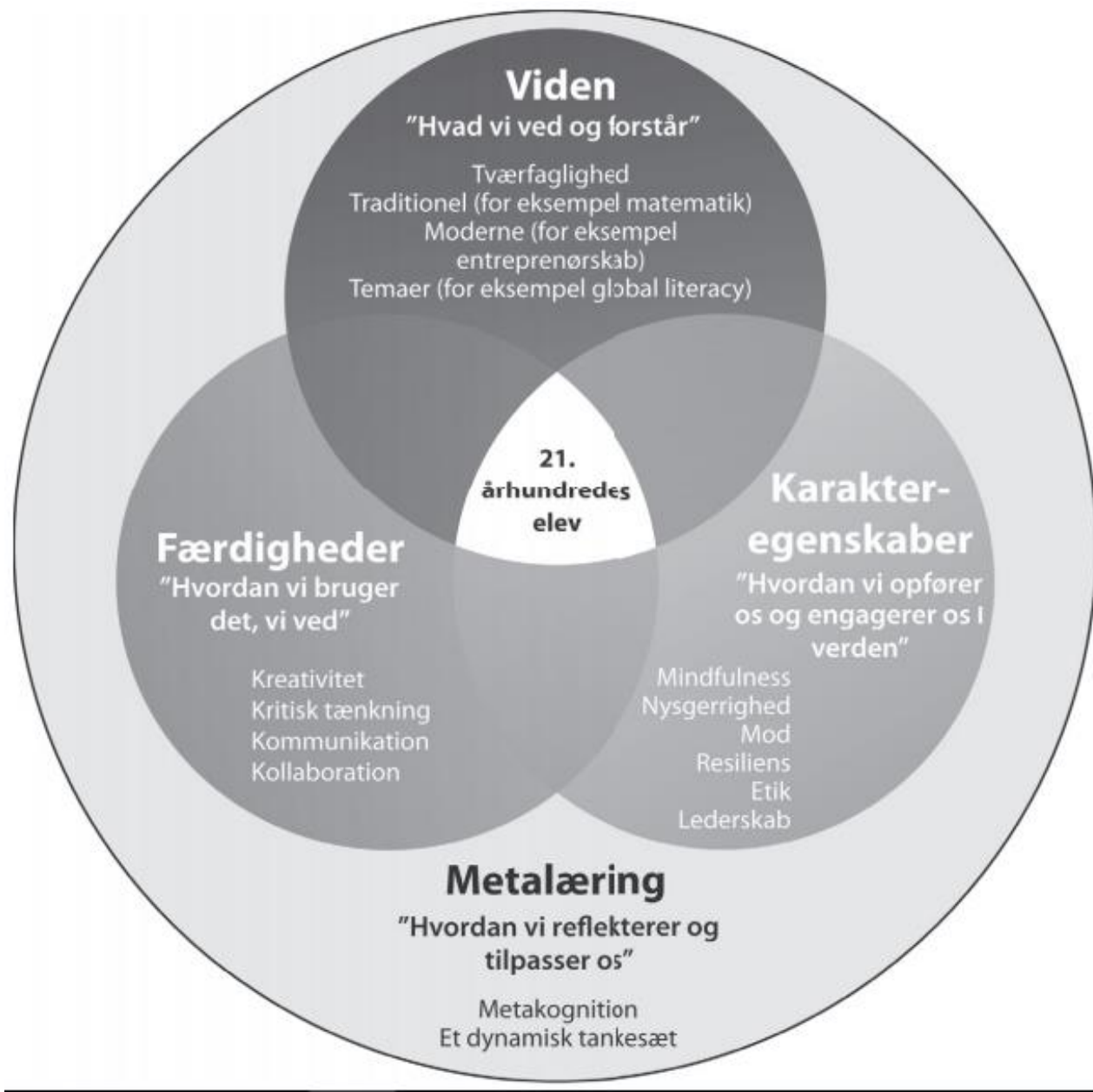
Forslag til indhold i læringsamtalen

Fadel, Bialik & Trilling (2017)

Charles Fadel er en global uddannelsesteoretisk leder og ekspert, fremtidsforsker og opfinder. Han er grundlægger og formand for Center for Curriculum Redesign, gæsteforsker ved Harvard Graduate School of Education, formand for uddannelseskomitéen ved BIAC/OECD, medforfatter til bestselleren *21st Century Skills*

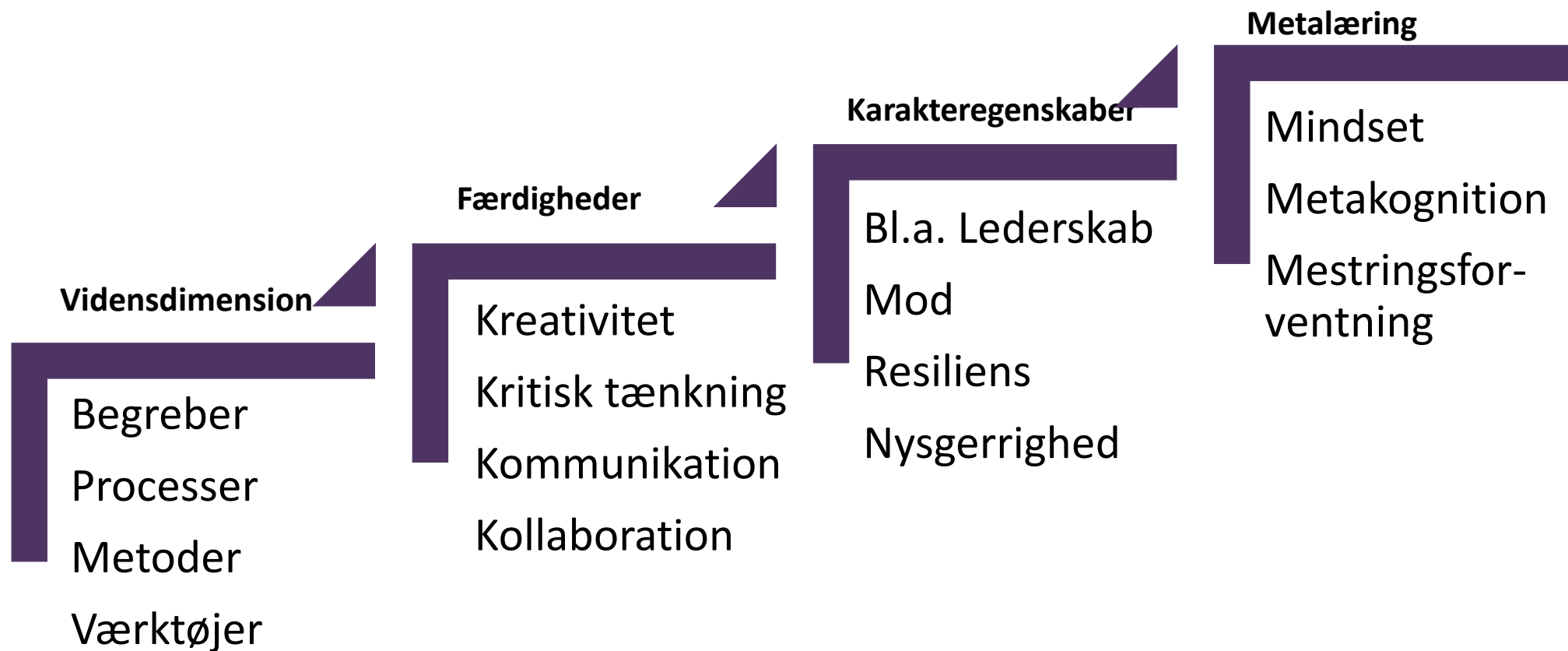

Overblik

Fælles sprog

Fælles fokus

Indhold i læringssamtalen – next step

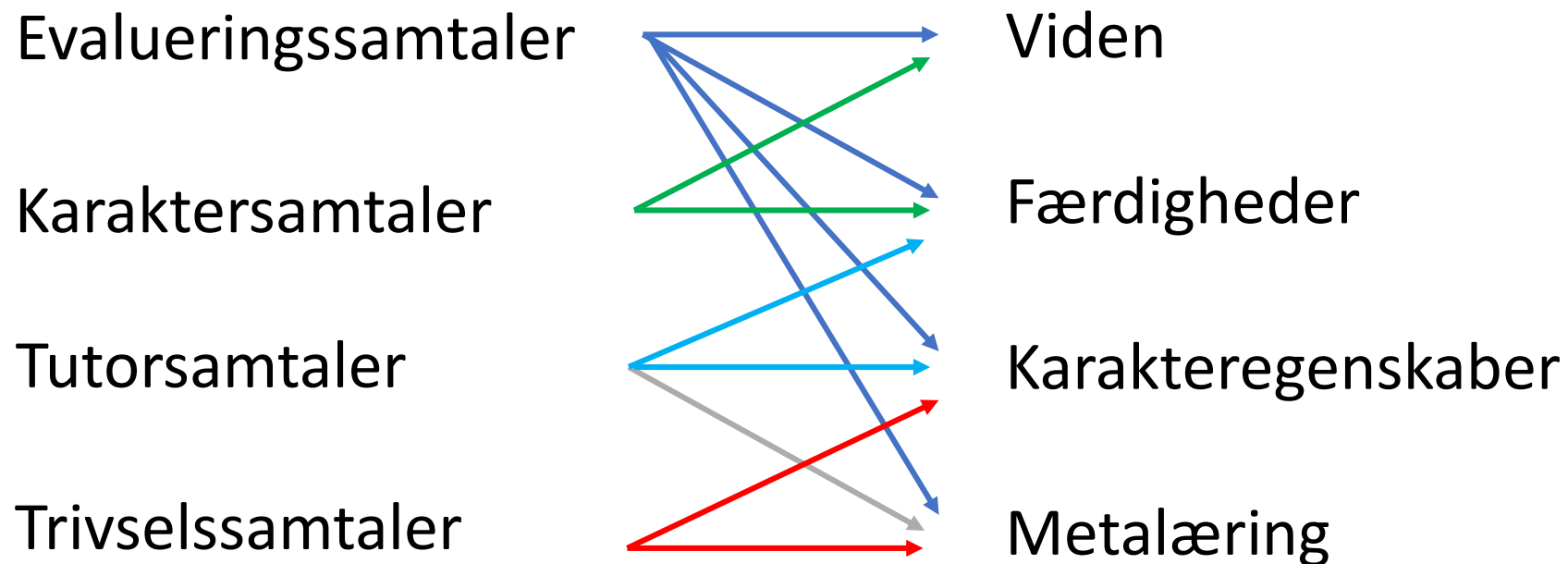

Fire-dimensional uddannelse

Kompetencer til at lykkes i det 21. århundrede

Forskellige typer af læringssamtaler

Vidensdimensionen

Fadel, Bialik & Trilling (2017)

1. Begreber og metabegreber
2. Processer, metoder og værktøjer
3. Faggrene, emner og temaer

Der kan være en tilbøjelighed til at tilskynde kvaliteten af viden (der kan testes eller gengives) frem for den dybere forståelse og evne til at anvende viden sammen med kompetencer (færdigheder, karakteregenskaber og metalæring)

Fadel (2017)

Vidensdimensionen

Fadel, Bialik & Trilling (2017)

1. Begreber og metabegreber
2. Processer, metoder og værktøjer
3. Faggrene, emner og temaer

Sum med sidemanden:

Hvilke begreber og metabegreber, processer, metoder og værktøjer kunne være relevante i en lærings samtale i dit fag?

Færdighedsdimensionen

Fadel, Bialik & Trilling (2017)

Viden og færdigheder sammen

En langvarig debat inden for uddannelsesfeltet omkring undervisning i færdigheder svækker undervisning i indholdsviden.

Fadel (2017)

Færdighedsdimensionen

Fadel, Bialik & Trilling (2017)

De fire K'er

Kreativitet

Kritisk tænkning

Kommunikation

Kollaboration

+ Læringsstrategier

Sum med sidemanden:

Hvilke færdigheder eller strategier kunne være relevante i en læringsamtale i dit fag?

Karaktereigenschaften

Fadel, Bialik & Trilling (2017)

Essentielle egenskaber

Mindfulness: *(selvregulering, refleksion, accept mv.)*

Nysgerrighed: *(motivation, initiativ, undren mv.)*

Mod: *(beslutsomhed, selvtillid, risikovillighed mv.)*

Resiliens: *(indsats, selvværd, stabilitet mv.)*

Etik: *(hjælpsomhed, autenticitet, ærlighed mv.)*

Lederskab: *(ansvar, fokus, pålidelighed mv.)*

Karaktereigenschaften er forudsætningen

for erhvervelsen og anvendelsen af viden og færdigheder og de danner grundlag for håndteringen af fremtidige udfordringer og læring .

Fadel (2017)

Karaktereigenschaften

Fadel, Bialik & Trilling (2017)

Essentielle egenskaber

Mindfulness: *(selvregulering, refleksion, accept mv.)*

Nysgerrighed: *(motivation, initiativ, undren mv.)*

Mod: *(beslutsomhed, selvtillid, risikovillighed mv.)*

Resiliens: *(indsats, selvværd, stabilitet mv.)*

Etik: *(hjælpsomhed, autenticitet, ærlighed mv.)*

Lederskab: *(ansvar, fokus, pålidelighed mv.)*

Sum med sidemanden:

Hvilke karakteregenskaber kunne være relevante i en lærings samtale med jeres elever?

Metalæringsdimensionen

Metakognition

Overførelse af
læring/transferværdi

Mestringsforventninger

Dynamisk mindset

Det 21. århundredes analfabeter vil ikke være dem, der ikke kan læse og skive, men dem der ikke kan lære, aflære og lære igen"
Psykolog Herbert Gerjuoy (2013)

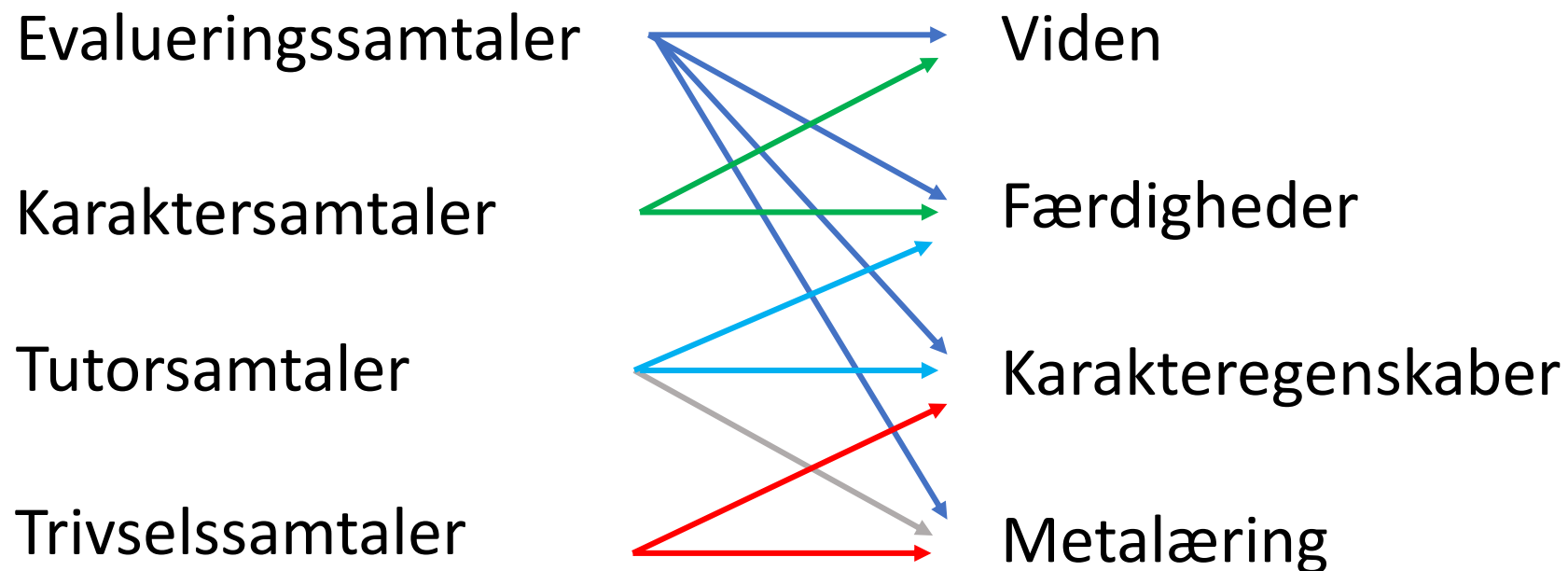
Fadel, Bialik & Trilling (2017)

Fire-dimensional uddannelse

Kompetencer til at lykkes i det 21. århundrede

Forskellige typer af læringssamtaler

Aktivitet – Bør og gør

Indhold i læringssamtalerne

A. Bør og Gør

Hvad gør vi allerede
som vi også bør gøre?

B. Bør og Gør

Hvad gør vi som vi ikke
bør gøre?

C. Bør og Gør

Hvad bør vi gøre som
vi ikke gør?

D. Bør og Gør

Hvad er virkelig dumt
at gøre?

1. Alene: tavs refleksion og notering – 10 min.

Skriv dine refleksioner på post-it (1 svar pr. post-it)

A. Bør og Gør Hvad gør vi allerede som vi også bør gøre?	B. ✚ Bør og Gør Hvad gør vi som vi ikke bør gøre?
C. Bør og ✚ Gør Hvad bør vi gøre som vi ikke gør?	D. ✚ Bør og ✚ Gør Hvad er virkelig dumt at gøre?

A. *Hvad gør vi i dag i forhold til **indhold** i læringsamtalerne, som vi skal blive ved med at gøre?*

B. *Hvad gør vi i dag i forhold til **indhold** i læringsamtalerne, som vi egentlig ikke bør gøre?*

C. *Hvad er det, vi bør gøre, som vi faktisk ikke gør endnu?*

D. *Hvad er det, vi ikke gør i dag, som vi heller ikke bør gøre?*

2. I grupper a fem: fælles dialog om jeres refleksioner – 15 min.

Placer og præsenter (meget kort) på skift jeres post-it, ét felt gangen.

Diskuter herefter:

- Hvad bliver vi opmærksomme på, når vi ser matrixen?
- Hvilke muligheder bliver vi opmærksomme på?

A. Bør og Gør
Hvad gør vi allerede som vi også bør gøre?

B. ÷ Bør og Gør
Hvad gør vi som vi ikke bør gøre?

C. Bør og ÷ Gør
Hvad bør vi gøre som vi ikke gør?

D. ÷ Bør og ÷ Gør
Hvad er virkelig dumt at gøre?

Pause

Vi ses igen 14:15

Færdigheder: introduktion til læringssamtalen

Aktiv lytning, nøgleord, spørgeteknik og Karl Tomm

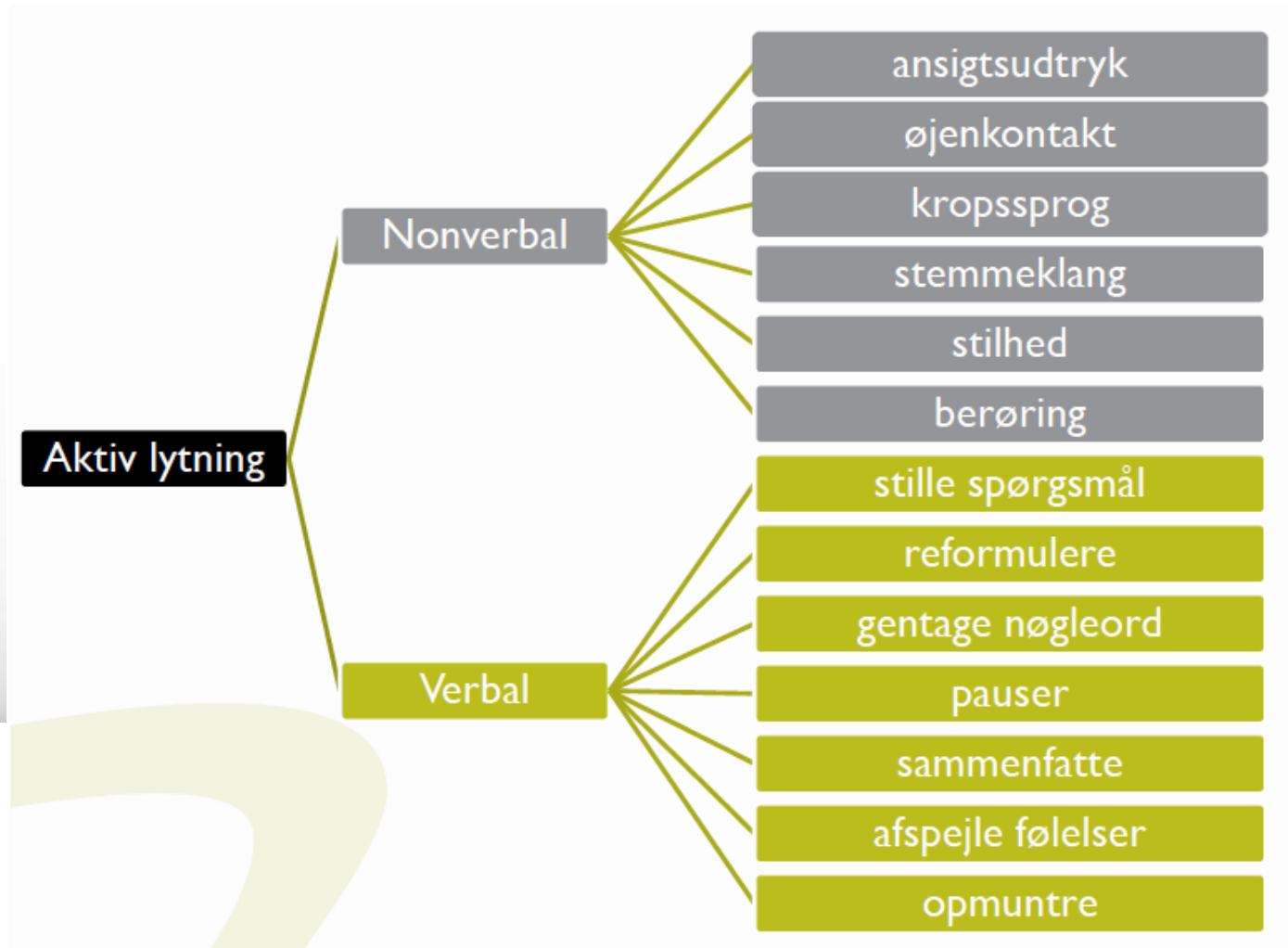
Aktiv lytning

”Evnen til at lytte aktivt er måske den vigtigste og mest grundlæggende færdighed i professionel kommunikation”

(Eide & Eide, 1996)

Aktiv lytning

Nysgerrighed

Når vi forholder os nysgerrigt til vores medmennesker og omverden, skaber det grobund for læring, udvikling og engagement – både hos os og den anden.

Hypoteser

Hypoteser kommer op ad egen "rygsæk"

- Livsfilosofi
- Værdier og holdninger
- Smag og behag
- Teori og uddannelsesbaggrund
- Faglig praksis
- Konkret praksis/handlen/erfaring

Spørgsmålet

- Dit vigtigste redskab
- Bør være åbent
- Refleksion, læring, erkendelse og forståelse
- Kan invitere i en bestemt retning
- Kan udelukke retninger
- Skaber fremdrift og udvikling

Spørgsmålet – aktivitet

Om lidt skal I sammen i makkerpar have en samtale ud fra et billede, der vises her på skærmen.

I makkerparret skal I vælge, hvem:

1. der "fører" samtalen og stiller spørgsmål ud fra billedet
2. der skal svare på spørgsmålene om billedet

DON'T BE LOST IN
THE WEIRD
WORLD OF INVESTMENTS.

VISIT: AEINVESTIMENTOS.COM.BR

AE investimentos
AGÊNCIA ESTADO

Spørgsmål – aktivitet

- Hvor mange indledte med en kommentar som for eksempel: ”Det var da et mærkeligt billede”?
- Hvor mange indledte med et lukket spørgsmål som for eksempel: ”Kan du se den der ...”?
- Hvor mange indledte med et åbent spørgsmål som for eksempel: ”Hvad ser du på billedet”?
- Hvilke spørgsmål fik dig til at tænke og reflektere?
- Hvilke spørgsmål åbnede for nye/flere perspektiver?

Nøgleord

- Nøgleord er ”betydningsbærende” ord, som ”stikker op” i samtalen.
- Nøgleord fungerer som ”nøgle” til en dør, der åbner for logikken (vigtige betydninger) hos den anden.

Nøgleord

”Jeg bøvler vildt meget med matematik”

Gentag nøgleordet

- “Bøvler ... ?”

Gentag det, og opfordr til at fortælle mere om det

- “Bøvler – prøv at sige noget mere om det ...”
- “Bøvle – hvad ligger der i det ...?”

Gentag det, og formuler et åbent spørgsmål om det

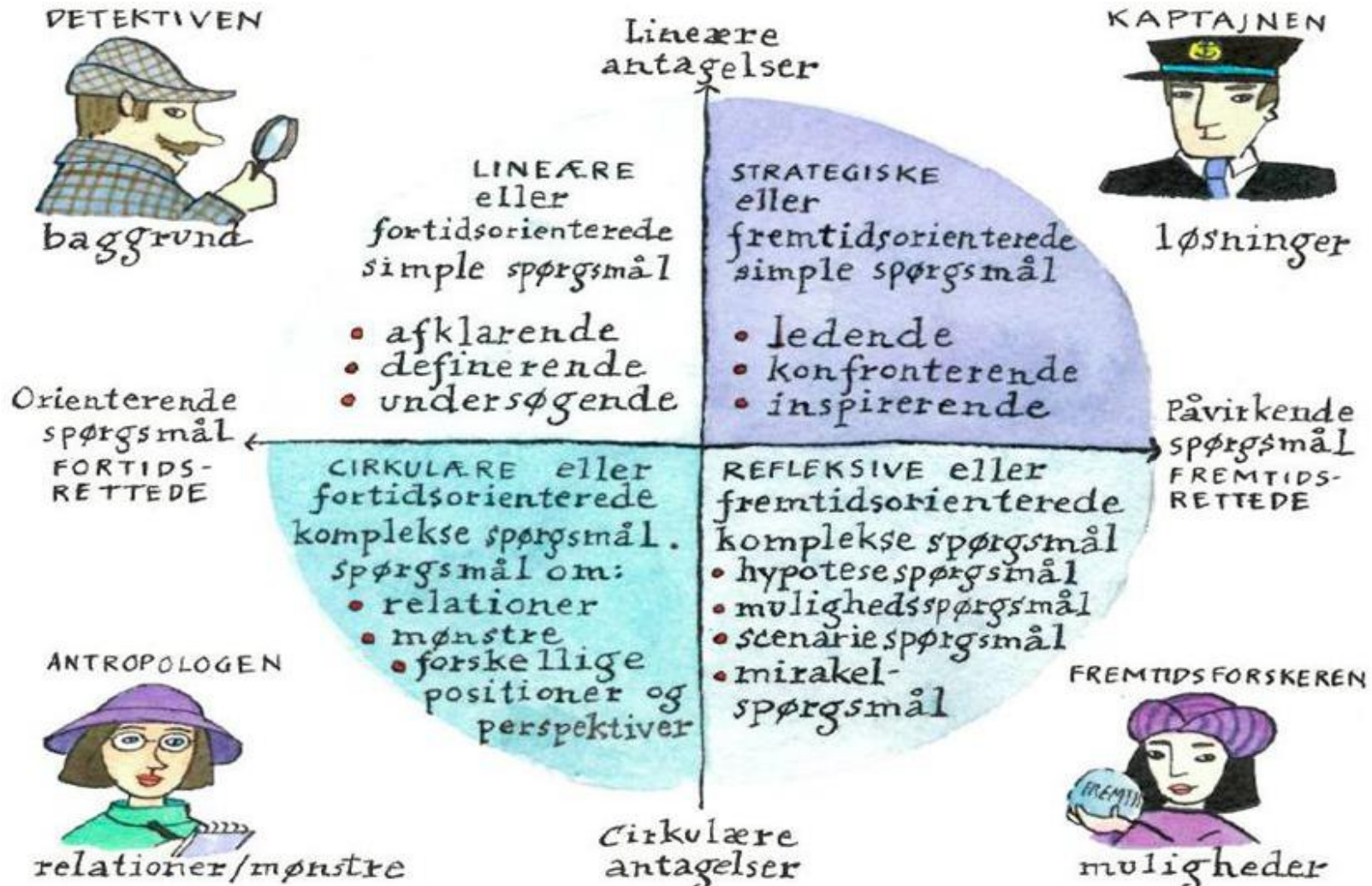
- “Bøvle? Hvad får dig til at sige bøvle?”

Karl Tomm - spørgsmålstyper

I 1988 beskrev den canadiske professor i psykiatri, Karl Tomm sine første teorier omkring sine spørgsmålstyper. Teorien er blevet forfinet i 2005 og senest i 2009. Han er en af de mest benyttede teoretikere, når snakken falder på spørgsmål.

Karl Tomm – spørgsmålstyper

Karl Tomm – Detektiven

- Hvordan vil du beskrive din udfordring/hvad du er optaget af (kort)?
- Hvem er involveret?
- Hvor længe har det stået på?
- Hvilken betydning har det for dig? Og andre?
- Beskriv den seneste situation, du har oplevet det.
- Hvad gjorde du i situationen?
- Hvornår opstår denne udfordring typisk?
- Hvornår er den der ikke?
- Hvad er de bedste erfaringer, du har med at håndtere udfordringen?
- Hvem plejer du at tale med om disse udfordringer?

Karl Tomm – Antropologen

- Hvad ville andre fortælle om din udfordring?
- Hvad ville de fortælle om din måde at håndtere udfordringen på?
- Hvad vil være den største forskel på det, andre fortæller, og det du selv oplever?
- I hvilke sammenhænge har du oplevet, at det har været vanskeligst at håndtere udfordringen?
- I hvilke sammenhænge har du oplevet, at det har faldet dig nemmere?
- Hvad ville jeg ikke kunne undgå at værdsætte ved din måde at håndtere denne udfordring?
- Hvad er den mest positive effekt, som du oplever, når det lykkes for dig at håndtere denne udfordring? For dig? For andre?
- Hvis jeg spurgte din kollega, hvad ville hun sige om situationen?

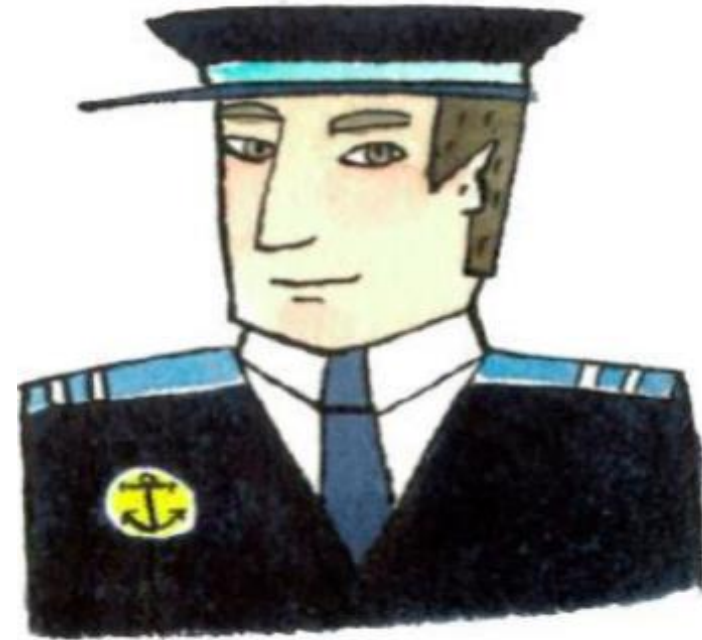
Karl Tomm – Fremtidsforskeren

- Lad os forestille os, at du er i stand til at håndtere denne type af udfordringer på en måde, som du finder helt ideel: hvad kendetegner så situationen?
- Beskriv idealsituationen så konkret som muligt. Hvad gør du i situationen – hvad gør andre?
- Hvordan tror du, at andre ville beskrive idealsituationen?
- Hvis idealsituationen var et billede eller en metafor, hvad ville det så være?
- Hvad vil være det mest vigtige for dig at lykkes med?
- Hvilken positiv forskel ville det gøre for dig (og andre), at du kunne håndtere udfordringen på denne måde?
- Hvordan vil du fejre succes, når du har nået idealsituationen?

Karl Tomm – Kaptajnen

- Hvilke af de muligheder, som du har skitseret, tror du mest på?
- Hvornår skal du have gjort noget ved denne udfordring?
- Hvad vil være det mindste skridt, som du kan tage, som vil have den største effekt?
- Hvad vil være dit første skridt? Hvilken positiv udvikling vil vi allerede kunne se om en måned, når du har taget dette skridt?
- Hvem skal hjælpe dig til at holde dig fast på første skridt og efterfølgende skridt?
- Hvem bliver i øvrigt involveret?
- Hvilke mål vil du opstille for de næste tre måneder?
- Hvad har du opnået, næste gang vi taler sammen?

Aktivitet – de 4 rum

Parvis skal I nu stille hinanden spørgsmål i de 4 rum.

Den ene starter med at definere et emne/problemstilling.

Den anden stiller spørgsmål og flytter brikken mellem rummene.

Aktivitet – de 4 rum

Eksempel på case:
”jeg bøvler med nogle elever....”

Sørg for at komme rundt i alle 4 rum.

Skift roller halvvejs og find et eksempel på en ny case.

Lærerenes spørgsmål i en læringssamtale – gør eleven til ekspert

Ekspert på målet

- Hvor vil du gerne hen?
- Hvorfor er det vigtigt for dig?
- Hvad vil det sætte dig i stand til?

Ekspert på problemet

- Hvornår optræder problemet?
- Hvorfor oplever du dette som problematisk?
- I hvilke relationer optræder dette?
- Hvilken effekt har de?

Ekspert på løsningen

- Hvad vil du gerne have i stedet for?
- Hvordan ville det se ud, hvis problemet var væk?
- Hvad skal en løsning kunne?

Eksempler på spørgsmål til en læringssamtale

Hvad kan du? Se på mål og kriterier i eksemplet

- Hvad har du lært?
- Hvordan ved du, at du har lært det?
- Hvordan kan du vise mig/dine forældre, at du har lært dette? Hvad vil du vise frem?
- Hvordan kan du vise din egen udvikling i faget?
- Hvilke dele af undervisningen er mest nyttig for dig, når du skal lære dette?
- Hvis du ikke har lært det, du tænkte, du ville lære, hvorfor ikke?

Hvad skal du lære nu?

- Hvad ved du fra før om emnet?
- Hvad er næste mål, som bygger videre på det, du netop kan nu?
- Hvilke kendetegn på målopnåelse har vi for dette mål? Hvad er dine kendetegn på målopnåelse?

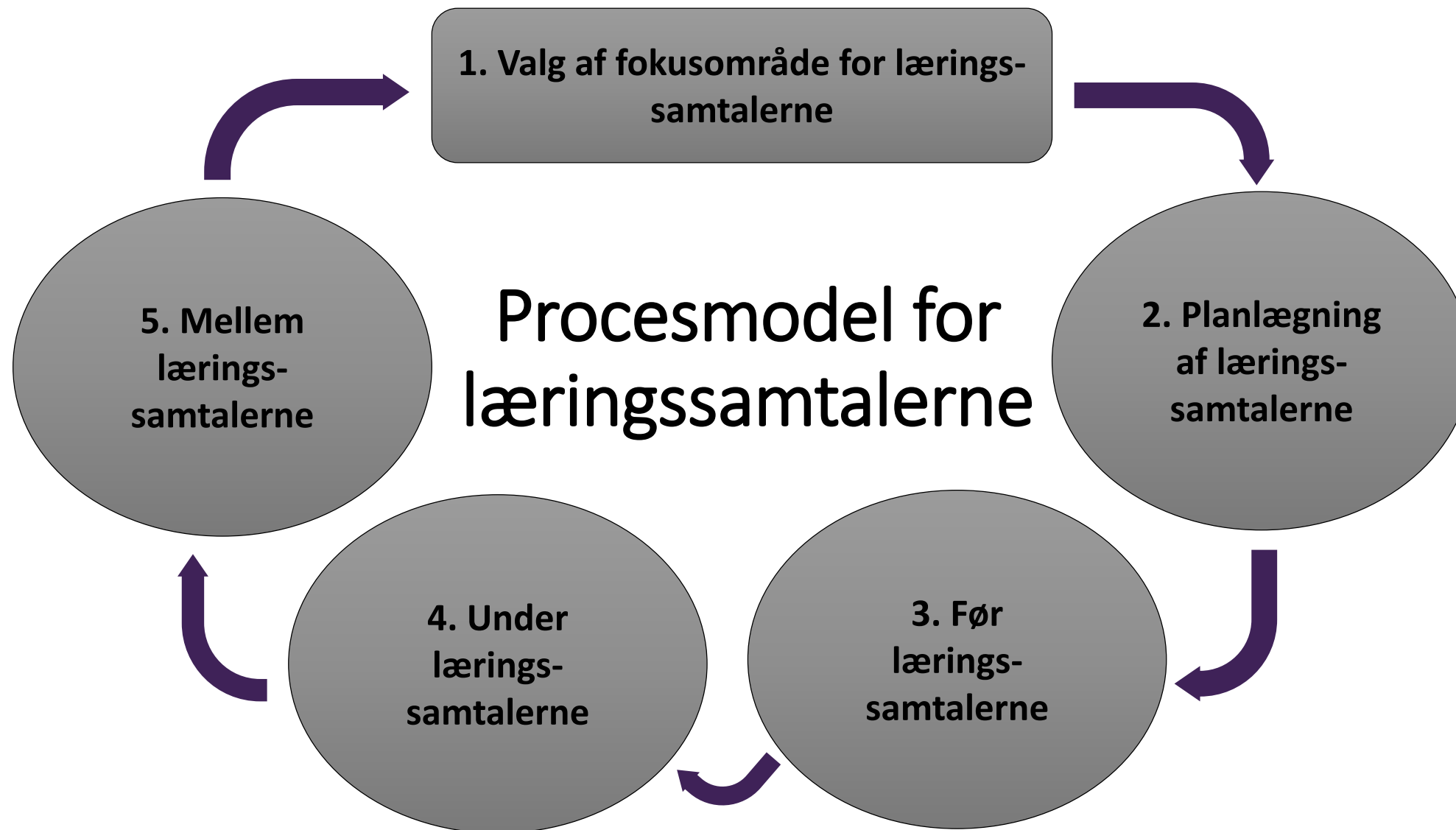
Eksempler på spørgsmål til en læringssamtale

Hvordan kan du lære dette?

- Hvordan arbejder du, når du føler, at læringsarbejdet går godt?
- Hvad slags studieteknik skal du bruge?
- Hvilken læringsstrategi virker for dig?
- Valg af metode?
- Hvilken slags ressource har du til rådighed?
- Hvordan (arbejds måder), hvornår(tidsplan) og hvor skal arbejdet gennemføres?
- Hvordan vil du disponere tiden?
- Hvordan skal du vurdere dit eget arbejde til sidst?
- Hvordan skal dit arbejde vurderes af læreren?
- Er der noget, du ønsker at drøfte med læreren?
- Er der noget, du behøver hjælp til at forstå?
- Hvordan kan du arbejde i tiden fremover for at lære endnu mere?
- Hvordan kan læreren hjælpe dig til at lære endnu mere?
- Hvordan kan du finde ud af om du lærer noget undervejs?

Læringssamtalens trædesten: procesmodel for læringssamtalerne i praksis

Proces og overvejelser

1. Valg af fokusområde

- Hvilken læring skal læringsamtalen understøtte?

Navn for læringsamtalen

Evalueringsamtale, læringsamtale, tutorsamtal, karaktersamtale, trivselssamtale mv.

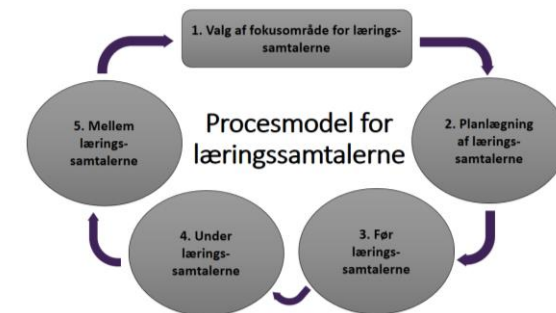
Læringsfokus/indhold

Fx:

1. samtale: Opstart og metalæring via dynamisk mindset

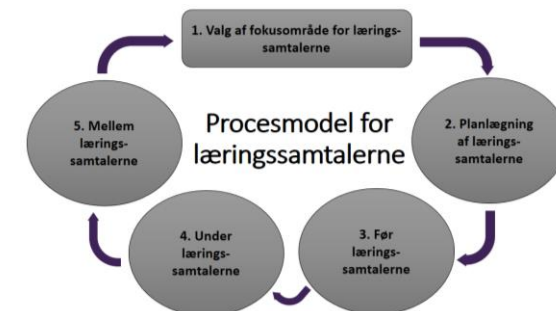
2. samtale: Fagspecifikt m. viden + færdigheder

3. Samtale: Trivsel: via karakteregenskaber + færdigheder

2. Planlægning af læringsamtalerne

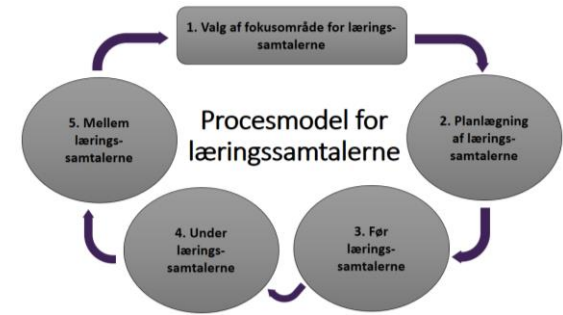
Hvilken lærer afholder samtalerne	Fx kontaktlærer, tutor , faglærer, studievejleder mv.
Antal elever deltagende	Fx 1:1, 1:4, 1:6
Hvornår og hvor ofte	Fx september, december og april – tre gange årligt
Hvilke stilladser skal der bruges som forberedelse	Fx reflektionsark, samtaleark, spørgeskema, test, skriftlig feedback, selvevaluering, karakter mv.
Hvordan fastholdes samtalen	Fx studiebog, logbog, SMART-mål
Digitale valg - hvor og hvem er databærere	Lectio, 365, google drev mv.
Elevejerskab - hvordan understøttes dette	Forberede til samtalen? databærere? Hvordan? Dokumentation – studiebog, logbog mv.

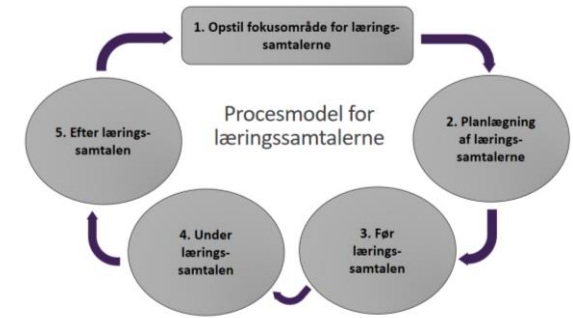
3. Før læringssamtalerne

Hvordan forbereder eleven sig	Fx refleksionsark, samtaleark, spørgeskema, test, skriftlig feedback, selvevaluering, karakter mv.
Hvornår forbereder eleven sig	Fx 30 min hver fredag arbejdes der med forberedelse/studiebog
Yderligere ting lærer/lærerteam skal gøre?	
Forberedende feedbackstrukturer i klasserummet	Fx Nottinghams 7 feedbacktrin, peer to peer feedback
Hvordan deles materialet	Digitale valg og elevejerskab

3. Under læringssamtalerne

Hvordan fastholdes mål og aftaler	Fx studiebog, logbog, SMART-mål
Hvem er referent	Elev eller lærer
Overvejelser om spørgeteknik i lærerteamet	Fx aktiv lytning, spørgeteknik, Karl Tomm
Overvejelser om feedbackstrukturer i lærerteamet under samtalen	Fx Hattie, Williams, Nottingham, feedbacktrappen mv.
Hvordan deles materialet fra samtalen	Digitale valg og elevejerskab

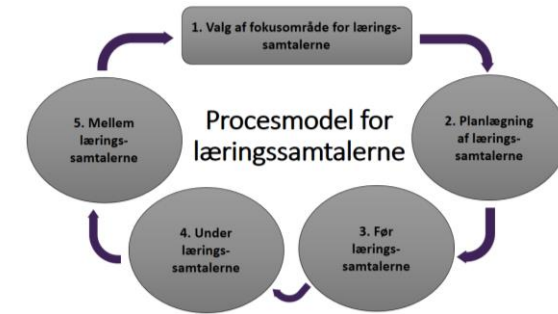
4. Mellem læringsamtalerne

Hvordan understøtter lærerteamet transfer af læring fra læringsamtalerne til undervisningen

Fx fælles læringsmål om metalæring
Synlig læring
Individuelle læringsmål
Fast tid til refleksion og metalæring
Feedbackstrukturer

Hvordan viser eleven, at pågældende arbejder på sit mål

Feedbackstrukturer
Dokumentation (studiebog, logbog, SMART)

Forlag & kompetenceudvikling

Du tilbydes evidens- og forskningsinformeret kompetenceudvikling samt trykte & digitale forlagsprodukter med fokus på den pædagogiske hverdag.

Slides fra i dag + ekstra slides med illustrationer fra *Fire-dimensional uddannelse*

Skabeloner og eksempler (procesmodellen, SMART-mål, eksempel på opbygning af struktur, logbog)

www.dafolo.dk/kursusmaterialer

Der skal anvendes følgende koder:

Brugernavn: dafolo22nov17

Password: 22nov17dafolo

Drøftelser af anvendelsesmuligheder

Refleksion, drøftelse og beslutninger ud fra procesmodellen for læringsamtalerne

Aktivitet – Arbejde i fagteam med procesmodellen

Arbejde i fagteam: Hvert fagteam arbejder med procesmodellen.

- Tag udgangspunkt i nuværende praksis for arbejdet med læringssamtalen
- Udarbejd en ny struktur for læringssamtalerne

Hvert fagteam vælger en ordstyrer og en skribent. I kan fastholde jeres arbejde i procesmodellen, sidst i jeres slides eller digitalt via dafolo.dk

Tjek ud

1. Lyn-runde i team (husk ordstyrer og tidtager) (5 min.)

Hvilke elementer af dagens temaer er jeg særlig optaget af

Hvad kunne være vores teams næste skridt i arbejdet med læringsamtaler

2. Pluk i plenum: Hvad er teamets næste skridt?

Tak for i dag

